

BİRİNCİ DÜNYA HARBİ ÇANAKKALE CEPHESİ'NDE ALMAN BİR PİLOT: HANS JOACHIM BUDDECKE

A GERMAN PILOT ON THE GALLIPOLI FRONT IN WORLD WAR I: HANS JOACHIM BUDDECKE

ERDAL KORKMAZ*

ÖZ

Birinci Dünya Harbi'ne İttifak Grubu içerisinde giren Osmanlı Devleti ile Almanya, savaş içerisinde birçok alanda olduğu gibi askeri havacılık konusunda da işbirliğine gitmiştir. Savaşın başında 6 uçak ve 6 pilota sahip olan Osmanlı Devleti, savaş içerisinde müttefiki Almanya'dan aldığı 415 uçak ve 390 pilot, 1740 Alman uçak bakımcı ile cephelerde mücadele vermiştir. Osmanlı Orduları savaşın seyri içerisinde Çanakkale'de iki kara ve bir deniz tayyare bölüğü teşkil etmek suretiyle etkinlik göstermiştir. Çanakkale'de kurulan tayyare bölükleri Alman ve Türk personelden oluşturulmuştur. Savaşın seyri içerisinde bölgede görev yapan pilotlardan biri Alman Pilot Yüzbaşı Hans Joachim Buddecke olmuştur. Yüzbaşı Buddecke 1915 yılında Çanakkale Cephesi'ne gelmiş ve kendisine İtilaf hava akınlarını önleme görevi verilmiştir. Yüzbaşı Buddecke, üçü Avrupa cephelerinde olmak üzere resmi olarak toplam 13 uçak düşürmüş ve Türk askerleri tarafından "Şahin" lakabı ile anılmıştır. Birinci Dünya Harbi'nin seyri içerisinde bazen Avrupa cephelerinde bazen Osmanlı cephelerinde görev almış ve hava hâkimiyetinin sağlanmasında önemli bir yer edinmiştir. 1918 yılında tayin edildiği Avrupa cephelerindeki hava muharebesi sırasında göğsünden vurularak hayatını kaybetmiştir. Araştırma, Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı (CDAB) ile MSB Arşiv ve Askeri Tarih Daire Başkanlığı (ATASE) Arşivi'nden temin edilen belgeler ile dönemi yansıtan tetkik eserler, süreli yayınlar ve hatıratlar çerçevesinde ortaya konacaktır. Araştırma, Birinci Dünya Harbi'nde Osmanlı Ordusu'nda Görev Yapan Alman Pilot Hans Joachim Buddecke'nin Çanakkale Muharebeleri'ndeki rolünü ortaya koymuş, Almanya ile Türk havacılık tarihindeki yerini göstermiştir.

Anahtar kelimeler: Birinci Dünya Harbi, Havacılık, Hans Joachim Buddecke, Pilot, Uçak.

ABSTRACT

The Ottoman Empire and Germany, which entered the First World War as part of the Alliance Group, cooperated in military aviation as in many other areas during the war. The Ottoman Empire, which had 6 airplanes and 6 pilots at the beginning of the war, fought on the fronts with 415 airplanes and 390 pilots and 1740 German aircraft maintainers, which it received from its ally Germany during the war. During the course of the war, the Ottoman armies were active in Çanakkale by organizing two land and one naval aviation squadrons. The squadrons established in Çanakkale were composed of German and Turkish personnel. One of the pilots who served in the region during the course of the war was German Pilot Captain Hans Joachim Buddecke. Captain Buddecke arrived on the Gallipoli Front in 1915 and was given the task of intercepting Allied air raids. Captain Buddecke officially shot down a total of 13 aircraft, three of them on the European fronts, and was nicknamed "Falcon" by Turkish soldiers. During the course of the First World War, he sometimes served on the European fronts and sometimes on the Ottoman fronts and played an important role in ensuring air dominance. In 1918, he was shot in the chest during an air battle on the European fronts to which he was assigned. The research will be conducted within the framework of documents obtained from the Presidency of the Republic of Turkey State Archives (CDAB) and the Archives of the Ministry of National Defense Archives and Military History Department (ATASE), as well as studies, periodicals and memoirs reflecting the period. The research reveals the role of German Pilot Hans Joachim Buddecke, who served in the Ottoman Army during the First World War, in the Çanakkale Battles and shows his place in the history of German and Turkish aviation.

Key Words: Aviation, Airplane, Hans Joachim Buddecke, Pilot, World War I.

Extended Abstract

This study aims to look into the life of Hans Joachim Buddecke, a German pilot who served in the Ottoman Army during the First World War, and his activities on the Ottoman Fronts. In this context, the cooperation between Germany and the Ottoman Empire on military aviation during the First World War and the reflections of this process reveals. The research will be conducted within the framework of the documents obtained from the Presidency of the Republic of Turkey State Archives (CDAB) and the Archives of the Ministry of National Defense (ATASE), as well as studies, periodicals and memoirs reflecting the period.

The Ottoman Empire and Germany, which entered the First World War as part of the Alliance Group, cooperated in military aviation as in many other areas during the war. The Ottoman Empire, which had 6 airplanes and 6 pilots at the beginning of the war, fought on the fronts with 415 airplanes and 390 pilots and 1740 German aircraft maintainers, which it received from its ally Germany during the war. During the course of the war, the Ottoman armies were active in Çanakkale by organizing two land and one naval aviation squadrons. The squadrons established in Çanakkale were composed of German and Turkish personnel. One of the pilots who served in the region during the course of the war was German Pilot Captain Hans Joachim Buddecke. Captain Buddecke arrived on the Gallipoli Front in 1915 and was given the task of intercepting Allied air raids. He came to the forefront with his successful flights in the fighter squadron here and was nicknamed "Şahin" by preventing the activities of the Allied planes.

Buddecke came to the forefront with the French plane he shot down over Çanakkale on the Ottoman Fronts and was personally appreciated by Enver Pasha, Deputy Commander-in-Chief and Minister of War, who was present at the time. Captain Buddecke won 13 official air victories during his military service. His achievements led to him being awarded the highest medals of both Germany and the Ottoman Empire. In 1916, Buddecke was awarded the Pour Le Merite (Blue Max), Germany's highest decoration, for a total of eight downed aircraft, including three downed in Germany and five downed in Turkey. Captain Buddecke won many of his victories on the Ottoman fronts. Thus, it has assumed an important role in the protection of Turkish Airspace. Captain Buddecke shot down two British planes over Izmir in 1917.

Buddecke, one of Germany's most meritorious pilots called "Ace", was assigned to the Western Front in Europe in 1918. Buddecke was killed in an air battle during his service there. Buddecke's career and achievements contributed to his name being inscribed in German and Ottoman aviation history in golden letters. As a result of the unity of fate between the Ottoman Empire and Germany, Buddecke, who served on the Gallipoli Front, engraved his name in the history of both countries with his victories against the Allied planes and took his place in history. Therefore, this study has revealed the importance of German Pilot Hans Joachim Buddecke in Turkish and German history.

Giriş

Birinci Dünya Harbi Çanakkale Cephesi'nde görev yapan Alman Pilot Hans Joachim Buddecke'nin hayatı ve faaliyetlerine değinmeden önce savaşın başında Osmanlı havacılığının durumu, harbin başlaması ve bu sürecin havacılık faaliyetlerine etkisi ile Türk-Alman ittifakının askeri havacılığa yansımalarına değinmenin konunun anlaşılması ve anlamlandırılması açısından önemli olacağı değerlendirilmektedir.

Birinci Dünya Harbi öncesinde Osmanlı havacılığının envanterinde 6 pilot ve 6 tayyare olduğu görülmektedir.¹ Osmanlı Devleti, havacılık alanındaki bu eksikliği gidermek ve olası bir harpte tayyarelerin gücünden faydalanmak amacıyla savaş öncesinde harekete geçmiştir. Bu kapsamda tayyare satın almak maksadıyla 1914 yılında Tayyare Mektebi Müdürü Binbaşı Veli Bey'in başkanlığında; Pilot Üsteğmen Fazıl, Makinist Üsteğmen Yahya ve İsmail Beylerden meydana gelen bir komisyon Fransa, Almanya ve Avusturya'da araştırmada bulunmak üzere Avrupa'ya gönderilmiştir.²

Avrupa'ya gönderilen bu komisyonun yaptığı inceleme sonucunda; Fransa'dan kara ve deniz tayyareleri alınması kararlaştırılmıştır. Bu kapsamda Fransa Hükümeti, Osmanlı Devleti'ne harp malzemesi alabilmesi için 36 milyon

¹ Davud Kapucu, "Birinci Dünya Savaşı Osmanlı Ordusunda Hava Gücü", *M5 Ulusal Güvenlik, Savunma ve Strateji Dergisi*, Yıl: 44, Sayı: 337, (Ağustos 2019), 72-73.

² Mehmet Okur, "Osmanlı Devleti'nin Almanya ile İttifakını ve Birinci Dünya Harbi'ne Girişini Gerektiren Sebepler" *Askeri Araştırmalar Dergisi*, Sayı:4, Genelkurmay ATASE Daire Başkanlığı Yayını, (Ağustos 2010), 106.

liralık bir kredi açmıştır. Fakat krediyi, silah ve malzemenin kendisinden alınması koşuluna bağlamıştır.³ Ayrıca, komisyonun Avrupa seyahatinden sonra 16 Şubat 1914'te Osmanlı Harbiye Nezareti tarafından Sadaret Makamına iletilen bir resmi evrak ile Fransa'dan havacılıkta uzman bir personelin Tayyare Mektebi Müdürlüğüne görevlendirilmesi istenmiştir.⁴ Bu talep 22 Şubat 1914 tarihindeki Osmanlı Heyet-i Vükela toplantısında müzakere edilerek, kabul edilmiştir.⁵ Bu karar kapsamında, Fransa'da görüşülerek anlaşılan Pilot Yüzbaşı Marki De Goys de Mezeyrac, Osmanlı havacılık teşkilatını reforme etmek için 13 Nisan 1914 tarihinde rütbesi binbaşılığa yükseltılarak Tayyare Mektebi Müdürü olarak görevlendirilmiştir.⁶

Binbaşı De Goys de Mezeyrac, 21 Mayıs 1914'te İstanbul'daki Tayyare Mektebi Müdürlüğü'nde idareci olarak vazifeye başlamıştır.⁷ De Goys müdür olduktan sonra, öncelikle mevcut pilotların tecrübelerini arttırmaya çalışmış, ardından pilot yetiştirilmek üzere mektebe yeni personel almıştır. Ayrıca bu dönemde Fransa'dan 3 eğitim tayyaresi alınarak uygulamalı derslere hız verilmiştir.⁸

Bu sırada De Goys'un etkisi ile Fransa'ya 35 kara ve 15 deniz tayyaresi sipariş edilmiştir.⁹ Siparişin verildiği bu dönemde 28 Temmuz 1914 tarihinde Birinci Dünya Harbi başlamıştır.¹⁰ Bu gelişme üzerine Binbaşı De Goys, Tayyare Mektebi Müdürlüğünü bırakarak Fransa'ya dönmüştür.¹¹ Bunun üzerine boşalan Tayyare Mektebi Müdürlük makamına, topçu sınıfından binbaşı rütbesindeki Abdülatif Bey atanmıştır.¹²

Osmanlı Devleti Birinci Dünya Harbi'nin başladığı sırada tarafsızlığını ilan etmiş ve hemen savaşa dâhil olmamıştır.¹³ İttihat ve Terakki Fırkası ileri gelenlerinin savaşı Almanya'nın kazanacağına dair düşüncesi, 2 Ağustos 1914 tarihinde işbirliğini içeren gizli bir antlaşma yapılmasına zemin hazırlamıştır.¹⁴ Neticede Osmanlı Devleti, İtilaf Devletlerinin önünden kaçan Goeben ve Breslau adlı Alman harp gemilerinin önce satın alındığını duyurmuş, daha sonra da bunlara Yavuz ile Midilli adını uygun görmüştür.¹⁵ İlgili gemilerin, Karadeniz'deki Rus Çarlığı'na ait liman kentlerini bombardımana tutması üzerine Osmanlı Devleti Birinci Dünya Harbi'ne dâhil olmuştur.¹⁶

Osmanlı Devleti Birinci Dünya Harbi'ne girerken ülkenin uzak-yakın birçok noktasında muharebelere girişmek durumunda kalmıştır. Bu sırada elde yeterli tayyare, pilot ve makinist olmaması Almanya'dan havacılık alanında destek istenmesine sebep olmuştur. Bu kapsamda Osmanlı Başkumandan Vekili Enver Paşa'nın direktifi ile Almanya Genelkurmay Başkanlığına başvurularak Osmanlı ülkesinde vazife yapmak amacıyla tayyare, pilot ve uçak bakımcı makinist talebinde bulunulmuştur.¹⁷ Ayrıca Osmanlı havacılığını yeniden teşkilatlandırmak için

³ Ajun Kurter, *Türk Hava Kuvvetleri Tarihi*, Cilt: I, Ankara: Hava Basımevi, 2009, 227.

⁴ *Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı (CDAB)*, BOA.BEO, 004262.319591.002.

⁵ *CDAB*, BOA.MV, 00185.00036.001; *CDAB*, BOA.BEO, 004262.319591.001.

⁶ *CDAB*, BOA.MV, 00234.00150.001; *CDAB*, BOA.MV, 00234.00150.002.

⁷ Umur Cafer Karadoğan, "Birinci Dünya Savaşı ve Millî Mücadele Döneminde Türk Deniz Havacılığı Faaliyetleri", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt: 34, Sayı: 2, (2018), 135-137.

⁸ İrfan Sarp, *Türk Hava Kuvvetleri Doğuş Yılları*, Ankara: Hava Basımevi, 1986, 40-41; Mazlum Keyüsk, *Türk Hava Kuvvetleri Tarihi (1912-1914)*, Eskişehir: Hava Basımevi, 1951, 161-162.

⁹ Gültekin, Yıldız, *Dünya Savaşı Tarihi Osmanlı Askeri Tarihi Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri 1792-1918*, Timaş İstanbul: Yayınları, 2013, s.174.

¹⁰ Meryem Günaydın, "Arşidük Fransuva Ferdinand Suikastı, 28 Haziran 1914", *Gazi Akademik Bakış Dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 15, (Kış 2014), 30; Veli Yılmaz, *Birinci Dünya Harbi'nde Türk Alman İttifakı ve Askeri Yardımlar*, İstanbul: Cem Ofset Matbaası, 1993, 57-58.

¹¹ Fransa'ya sipariş edilip, parası peşin ödenen tayyareler, Osmanlı Devleti Almanya yanında savaşa girdiği için teslim edilmemiştir. Konuya ilişkin arşiv belgesi için bakınız: *CDAB*, BOA, BEO, 4308.323043.02; *CDAB*, BOA, BEO, 4308.323043.01; *CDAB*, BOA, BEO, 4319.323869.001; Başka bir kaynakta Fransa'ya sipariş edilen 8 adet Nieuport deniz tayyaresine, bu ülke tarafından el konulduğu ve bu tayyarelerin Filistin Cephesi'nde Osmanlı kuvvetlerine karşı kullanıldığı belirtilmektedir. Ayrıntılı bilgi için bakınız: Karadoğan, "Birinci Dünya Savaşı ve Millî Mücadele Döneminde Türk Deniz Havacılığı Faaliyetleri", 137.

¹² Ergüder Gediz, "Türk Hava Kuvvetleri Tarihi", *Uçan Türk Dergisi*, Sayı:339, (Ağustos 1990), 56

¹³ Mehmet Ali Karaman, "I. Dünya Savaşı Başlarken Osmanlı Basınında Taraf Olma Algısının İyi-Kötü Yakınlaşması Üzerinden Okunması", *Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 21, (2020), 107-111.

¹⁴ Ali Kaşiyuğun, "Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'na Girmeden Önceki İttifak Arayışları", *History Studies*, Cilt: 1, Sayı: 1, (2009), 325-330; Yavuz Özgüldür, "İttifaktan Savaşa: 2 Ağustos 1914 Tarihli Osmanlı-Alman İttifak Anlaşması ve Yansımaları", *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 76, Sayı: 2, (2021), 485-486.

¹⁵ Salih Kış, "Birinci Dünya Savaşı'nın Seyrini Değiştiren Goeben ve Breslau Gerçeği", *Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı*, Cilt: 15, Sayı: 22, (2017), 80-81; Ersin Müezzinoğlu, "Savaş Kabinelerinin Sorgulanmalarına Göre Osmanlı Devletinin Birinci Dünya Savaşı'na Girişi", *History Studies*, Cilt: 7, Sayı: 1, (2015), 127-129.

¹⁶ Mehmet Biçici, "Hatıratlarla Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşına Girişi", *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, Cilt: 13, Sayı: 3, (2014), 719; Oral Sander, *Siyasi Tarih (İlkeçâğdan 1998'e)*, 4. Baskı, Ankara: İmge Kitabevi, 1995, 270-271.

¹⁷ Ertuğrul Şeref Hücüptan, "Birinci Dünya Savaşı'nda Kaynak ve Belgelerle Paşa Teşkilatı", *History Studies*, Cilt: 15, Sayı: 1, (2023), 178.

ihhtisat sahibi bir uzman istenmiştir.¹⁸ Bu talebin uygun görülmesi üzerine Almanya'da havacılık alanındaki yetkinliği ile tanınan Pilot Üsteğmen Erich von Serno, 3 Ocak 1915'te Sultan V. Mehmet Reşad'ın kararı ile yüzbaşı yapılmış ve İstanbul Yeşilköy Tayyare Mektebi Müdürü olarak atanmıştır.¹⁹

Yüzbaşı Serno'nun Tayyare Mektebi Müdürü olarak vazifelendirilmesinin ardından 23 Mart 1915'te Osmanlı Devleti ile Almanya arasında Osmanlı ülkesinde vazife yapacak havacı ve teknik personel için bir hizmet sözleşmesi yapılmıştır. Bu sözleşme ile Alman havacı personelin, Osmanlı Ordusundaki vazife ve sorumlulukları ayrıntılı bir şekilde belirlenmiştir.²⁰

Birinci Dünya Harbinin seyri içerisinde Yüzbaşı Serno'nun gayretleri ile Almanya'dan 390 uçucu ve 1740 uçak bakımıcı ile 415 tayyare getirilmiştir.²¹ Almanya'dan getirilen tayyare ve havacılarla Türk-Alman veya sadece Almanlardan Kurulu 17 tayyare bölüğü kurulmuş ve ülkenin çeşitli bölgelerinde görevlendirilmiştir.²² Almanya'dan gelen ve Çanakkale Cephesi'nde görevlendirilen pilotlardan biri de Alman Pilot Hans Joachim Buddecke olmuştur.

Doğumundan Birinci Dünya Harbi'ne Kadar Hayatı

Hans Joachim Buddecke, 22 Ağustos 1890'da babası Albert Buddecke Berlin'de Harp Akademisi'ne komuta ederken doğmuştur. Lise'ye Potsdam, Strasburg, Alsace-Lorraine'de gitmiştir. 1904 ilkbaharında askeri öğrenci olarak Harp Okulu'nda eğitimine başlamıştır. Almanya'da Selekt'a'ya denilen, askeri okullarda subay olacak seçkin öğrencilerin toplandığı sınıfa kadar eğitim almıştır. Subaylık sınavını iyi derece ile vermiştir. 1910 yılında 1'inci Hessen Grandüklüğü, 115'inci Piyade (Hassa) Alayı teğmeni olarak orduda göreve başlamıştır.

1913 yılında ABD'de yeni bir yaşam kurmak için alayın yedek subaylığına atanarak askeri görevinden ayrılmıştır. ABD'nin Indianapolis kentinde bir otomobil fabrikasına girerek çalışmaya başlamıştır. Bu sırada havacılığa ilgi duymuş ve 20 Mayıs 1914 tarihinde satın aldığı Nieuport model bir uçakla, kendi kendine uçmayı öğrenmiştir.²³

Buddecke'nin ABD'de de uçmayı öğrendiği bu dönemde, dünya büyük bir savaşa doğru sürüklenmiştir. Almanya'nın askeri, siyasi ve ekonomik hedefleri İtalya ve Avusturya Macaristan İmparatorluğu ile bir işbirliğine gitmesine zemin hazırlamıştır.²⁴ Bu ortamda Almanya'nın gelişen sanayisi için dünya sömürgelerinden pay istemesi İngiltere ve Fransa ikilisi ile karşı karşıya gelmesine neden olmuştur.²⁵ Bu kapsamda sanayi inkılabı sonucu ortaya çıkan sömürgecilik yarışı ile milliyetçilik akımı, ilgili devletlerin Üçlü İttifak ve Üçlü İtilaf şeklinde bloklaşmasına etki etmiştir.²⁶

Almanya, İtalya ve Avusturya Macaristan İmparatorluğu'nun oluşturduğu Üçlü İttifak blokuna karşılık, İngiltere, Fransa ve Rus Çarlığının oluşturduğu Üçlü İtilaf bloku dünyanın iki ayrı gruba ayrılmasına neden olmuştur.²⁷ Bloklar arasındaki askeri, siyasi ve ekonomik çekişmenin hızlandığı bir evrede, Avusturya-Macaristan Veliahdı Ferdinand'ın Saraybosna'da Sırbistanlı bir şahsiyet tarafından öldürülmesi sonucu 28 Temmuz 1914 tarihinde Birinci Dünya Harbi başlamıştır.²⁸ Savaş kısa sürede yayılmıştır. Almanya, Avusturya Macaristan

¹⁸ Erdal Korkmaz, Deniz Kurt, "Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusu'nda Görev Yapan Alman Pilot Erich Serno'nun Çanakkale Muharebelerindeki Rolü", *105. Yılında Çanakkale Muharebelerine Bakış*, Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını, 2020, 110.

¹⁹ CDAB, BOA.BEO, 4330.324700.

²⁰ MSB Arşiv ve Askeri Tarih Daire Başkanlığı (Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Daire Başkanlığı-ATASE) Arşivi, Birinci Dünya Harbi Kataloğu (BDH), Klasör (K): 1389, Dosya (D): 282, Fihrist (F): 2-002-03 (04).

²¹ Brian P.Flanagan, "The History of the Ottoman Air Force in the Great War, Part: 4: The Last Days of the Ottoman Air Force-1918", *Cross&Cockade Journal*, Vol: 11, No: 4, (1970), 346-369.

²² Rudolf Holzhausen, *Birinci Dünya Harbi'nde Almanya'nın Türkiye'ye Sağladığı Hava Desteği ve Çanakkale Havacıları*, Ankara: Çeviren: Fahri Çeliker, Genelkurmay Basımevi, (1982), 18.

²³ Hans Joachim Buddecke, *Çanakkale Üzerinde Bir Şahin*, İstanbul: Çeviren ve Hazırlayan: Bülent Erdemoğlu, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2009, 127.

²⁴ Caner Çakı, "Birinci Dünya Savaşı'ndaki İtalyan Propaganda Afişlerinde Almanlara Yönelik Nefret Söylemi", *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi-İAÜD*, Cilt: 11, Sayı: 1, (Ocak 2019), 21-23.

²⁵ Ferdi Tayfur Güçyetmez, Abdülbaki Çelik, "Almanya'nın 19. Yüzyılda Yükselişinin Saldırgan Realizm Çerçevesinde İncelenmesi", *İstanbul Kent Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, (2020), 21.

²⁶ Toktamış Ateş, *Siyasal Tarih*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2007, 371; Eray Bayramol, "Rus Diplomatik Belgelerine Göre Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin İttifak Devletlerine Bakışı", *Türkbilig*, Sayı: 38, (2019), 99-100.

²⁷ Ercüment Kuran, "Birinci Dünya Savaşı", *İslam Ansiklopedisi*, VI, Türk Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, (1992), 196.

²⁸ CDAB, BOA.HR.SYS, 2090/10_6-7; Pierre Renouvin, *Birinci Dünya Savaşı ve Türkiye 1914-1918*, Çev.: Ö. Uğurlu, İstanbul: Örgün Yayınevi, (2004), 224; İsmail Efe, "1914 Yılı Başından Birinci Dünya Savaşı'na Orduyu Modernleştirme Çabaları ve Türk-Alman İttifakı", *Kırkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 2, (2015), 128.

İmparatorluğunu desteklerken; Rus Çarlığının Sırbistan'ın arkasında durması ile harbin alanı bir anda genişlemiştir. Bu kapsamda Almanya hızla seferberlik ilan etmiş ve tüm Alman erkeklerini askere almaya başlamıştır.²⁹

Bu sırada ABD'de olan Buddecke de Birinci Dünya Harbi'nin başlaması üzerine ülke savunmasında görev almak için 1914 Ağustos ayında ülkesine geri dönmek için Yunan bandralı bir gemi ile yola çıkmıştır. Neticede Buddecke, uzun bir yolculuktan sonra Almanya'ya dönmüştür. Kendisi Almanya'ya döndükten sonra, eski garnizonu olan Darmsadt'da pilot olarak görev almayı öngörmüştür.³⁰

Birinci Dünya Harbi'nden Ölümüne Kadar Hayatı

Buddecke Ülkesine döndükten sonra Frankfurt yakınlarında kısa bir havacılık eğitimine tabi tutulmuş, ardından da Eylül 1914'te Batı Cephesi'nde görevlendirilmiştir. Önce ikinci pilot olarak göreve başlamıştır. Cephe görevleri esnasında kısa sürede önemli başarılar elde etmiştir. 1915 Eylül ayı sonunda Buddecke, hava muharebesi sonucu bir İngiliz uçağını düşürmüştür. Bu uçak, onun düşürdüğü ilk uçak olmuştur. Ardından Alman göklerinde iki uçak daha düşürecektir. Başarılarından dolayı 1915 yılında Buddecke'ye; iki Demir Haç, Hohenzollern Kraliyet Kılıçlı Şövalye Haçı, Saksonya Krallığı St. Heinrich Askeri Nişanı verilmiştir.³¹

Bu sırada 1915 yılı Kasım ayında Almanya'ya giden Osmanlı havacılığının başındaki Alman Pilot Yüzbaşı Erich von Serno, cephelerde görevlendirilmek üzere tayyare, pilot ve uçak bakımcı talebinde bulunmuştur. Serno'nun girişimleri sonucunda, Çanakkale Cephesi'nde kullanılmak üzere Alman Genelkurmayı tarafından üç tayyareden oluşan bir Fokker av birliği tahsis edilmiştir. Bu birliğin görevlendirilmesinde, Çanakkale'de faaliyet gösteren İngiliz av uçaklarının etkinliğini önleme isteği etkili olmuştur. Almanya'dan gönderilen birliğin pilotları ve diğer yardımcı personelin, Osmanlı kadrosuna girmesi ve subayların Osmanlı rütbesi alması kararlaştırılmıştır. Bu karar sonrasında Almanya'dan yola çıkarılan üç uçaktan oluşan av birliği, 1915 yılı Aralık ayı içerisinde İstanbul'a gelmiştir. Birliğe ait Fokker E.II tipindeki uçaklar; F-2, F-3 ve F-4 Türk askeri numarasını almıştır. Birliğin başında bulunan Üsteğmen Hans Joachim Buddecke, rütbesi yüzbaşılığa yükseltilerek, Osmanlı subay üniforması giymiştir. Buddecke ile birlikte İstanbul'a Alman Pilot Teğmen Meinecke, Teğmen Muhra ve Teğmen Theo Croneiss gelmiştir. Bu hava birliği, Aralık ayı sonunda Çanakkale Cephesine hareket etmiştir. Yüzbaşı Buddecke'nin de içerisinde yer aldığı Alman havacılar Çanakkale'ye geldikten sonra, 1'inci Tayyare Bölüğü'ne bağlı olarak Galata Meydanı'na yerleşmiştir.

Yüzbaşı Buddecke'nin Çanakkale'ye geldiği sırada, 6 Ocak 1916 tarihinde İtilaf uçakları tarafından Osmanlı Tayyare Bölüğü'nün bulunduğu Galata'daki hava meydanına bir taarruz yapılmıştır. Bu taarruz sırasında Alman Pilot Yüzbaşı Buddecke, İtilaf uçaklarını önlemek amacıyla meydana havalanmıştır. Buddecke, havada bir Fransız Maurice Farman uçağı ile muharebeye tutuşmuştur. Neticede Buddecke, Fransız Pilot Locente'nin kullandığı Farman uçağını Çanakkale Boğazının Anadolu yakasındaki Özbek-Karacaviran arasındaki bölgeye düşürmüştür. Düşen uçak üzerinde yapılan incelemede, İtilaf pilotunun hayatını kaybettiği anlaşılmıştır.³²

Aynı gün öğleden sonra Galata'daki tayyare meydanına iki İngiliz tayyaresi tarafından bir hava taarruzu daha yapılmıştır. Bu hava taarruzu sırasında Yüzbaşı Buddecke, İngiliz uçaklarından birini Boğazın Rumeli yakasında bulunan Ilgardere, Pazarlıköy, Burhanlı arasındaki bölgeye düşürmüştür. Böylece Yüzbaşı, bir gün içerisinde ikinci hava zaferini kazanmıştır.³³

Buddecke'nin bu başarıları üzerine aynı gün Başkumandan Vekili ve Harbiye Nazırı Enver Paşa vasıtasıyla Osmanlı Ordusu Hümayunu Başkumandanlığı Vekâletine bir yazı gönderilmiştir. Bu yazı ile Tayyareci Yüzbaşı Buddecke'nin başarılı uçuşları ve Seddülbahir'de düşürdüğü tayyarenin mükâfatı olarak kendisine kırk lira verilmesi emredilmiştir.³⁴ İlgili yazışma, Alman Pilot Yüzbaşı Buddecke'nin bizzat Başkumandan Vekili ve Harbiye Nazırı Enver Paşa tarafından takdir edildiğini göstermektedir.

²⁹ Kuran, "Birinci Dünya Savaşı", 196.

³⁰ Buddecke, *Çanakkale Üzerinde Bir Şahin*, 127.

³¹ Buddecke, *Çanakkale Üzerinde Bir Şahin*, 31-47, 70.

³² Ajun Kurter, *Türk Hava Kuvvetleri Tarihi*, Cilt: II, Hava Kuvvetleri Komutanlığı, Ankara: Hava Basımevi, 2009, 226-228.

³³ İhsan Göymen, *Birinci Dünya Harbi'nde Türk Hava Harekâtı*, Cilt: 9, Ankara: Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı, 1969, 86.

³⁴ ATASE Arşivi, BDH, K: 1389, D: 2, F: 19-1.

11 Ocak 1916'da Yüzbaşı Buddecke ve Yüzbaşı Schütz, Fokker av tayyaresi ile havada rastladıkları bir İngiliz uçağını Seddülbahir açıklarında denize düşürmüştür.³⁵ 12 Ocak 1916 tarihinde Buddecke, yaptığı bir uçuş dönüşü Osmanlı Başkomutan Vekili Enver Paşa'nın konutuna davet edilmiştir. Kendisi anılarında, Enver Paşa'nın düşmandan alınan mevzileri görmek için Çanakkale'ye geldiğini ifade etmektedir. Neticede Enver Paşa ile görüşmek için Buddecke, Alman arkadaşı Pilot Yüzbaşı Schütz ile beraber uçaklarıyla Alçıtepe'ye gitmiştir. Alman havacılar, tam uçaklarından incekleri sırada bir İtilaf uçağı bölgeye yaklaşmıştır. Bunun üzerine önce Schütz, ardından da Buddecke uçakları ile önleme yapmak için havalanmıştır. Bu uçuş sırasında Alman havacılar, İtilaf tayyaresi ile çatışmaya başlamıştır. Bu sırada çatışma, Osmanlı Başkomutan Vekili Enver Paşa ve maiyeti tarafından da dikkatli bir şekilde izlenmiştir. Neticede Buddecke, hava muharebesinde gösterdiği maharet ile İtilaf uçağını düşürmüş ve bizzat Osmanlı Başkomutan Vekili Enver Paşa tarafından takdir edilmiştir.³⁶

Buddecke anılarında bu olayı; "Yabancı motorun melodili vızıltısı üzerine önce Schütz havalandı. Düşman uçağını şimdiye değin şanssız olan Schütz'e bırakmayı düşündüm. Ancak, başka kaygılar düşüncemi etkiledi. İyi, her zaman iyi ve iki de birden daha iyiydi. Bundan dolayı, bende havalandım. Oldukça boş olan benzin depolarım sayesinde iyi yükseldim. Kısa sürede, üstümdeki rakibimi göz hapsine aldım. Bu sırada Schütz'ü hala aranırken bulduğumda, onun üzerindeydim: El işareti ile Schütz'e şu herifin dolandığı yeri gösterdim. Bombalarıyla, çok fazla Müslüman'ı havaya uçurmayı denemek için aranıyordu. Çok geçmeden davranışlarından beni tanıdığını, ayırt ettim. Bununla birlikte, bulunduğu yükseklikte kendini güvende duyumsuyor ve aramayı sürdürüyordu.

Ona, sakıncalı olarak yaklaştım. Üssüne doğru dönüş yaptığında, önünde olduğumun ayırdına vardı. Çevik ve kararlı biçimde, uygun konumunu kullanarak yukarıdan bana saldırdı. Bir sakınma hareketiyle ateşini savuşturabilirdim. Bununla birlikte aşağıda binlerce kafanın, onun içine dalmamı beklediklerini biliyordum. Yandan uçuş çizgisine uçtum. Onu, bana ateş ederek yaklaşmaya bıraktım. Namluyu ona çevirdim. Uçağı, çıkabileceği yüksekliğe zorladım ve üstümden yitinceye kadar ateş ettim. 20 metre uzaklıktan namlularımızı karın üstünde tutmuştuk. Fokker, bir sonraki dönüş eğrisinde yavaşlamıştı. Zorlandığı için tüm hareketliliğini yitirmişti. Fakat sonra, rakibimin işinin bittiğini gördüm. Çember çizerek ve uyarı atışları yaparak, ona doğru eşlik ettim. Uçağı, siperlerin karmaşasına düştü ve pilot olasılıkla boynunu kırdı. Birkaç dakika sonra Enver Paşa, kurmayları ile ölüm kalım savaşını izlediği uçağı görmeye gitti. Alçıtepe'ye döndüğümde rakibimin pervanesinin göbeğini vurduğunu gördüm. Mermi pervanesinin ortasına çarptıktan sonra sekmiş ve motorun içine girmişti. Motorda biraz soruna yol açmıştı. Bu sırada Enver Paşa ile görüşmek için çabuk davranmam gerekiyordu.

Uzun bir arayışından sonra Enver'in karargâhını buldum. Bir albay bana doğru gelerek yavaşça, Ekselansları Harbiye Nazırı ile tanıştırdınız mı? Gelin lütfen dedi. Kalabalık aralandı. Arazi uniformaları içinde, özel bir nişanı, rütbe işaretleri olmayan, dostça ve bakımlı bir yüzü olan orta boylu bir subay gördüm. Düz kaşla altındaki derin gözler bana bakıyordu. Enver, kusursuz bir Almanca ile tanık olduğu çarpışmayı övdü, teşekkür etti. Öz konuşması, alışılmamış derin düşüncelerini ele veriyordu. Yaverlerinden birinin elinden Altın Liyakat Madalyası'nı alarak bana taktı. Bu bir ödül değil, küçük bir anı dedi.

Yana çekilip yaverlerinin elini sıktığımda, küçük madalyamı yitireceğimden korktum. Daha sonra Başkomutan Vekili, kahvaltılık üzere çadırına çekildi. Sevinçle atıma bindim ve ne kazandığımı göstermek için kuşuma geri döndüm."³⁷ diyerek aktarmıştır.

13 Ocak 1916'da Başkomutan Vekili Enver Paşa tarafından gönderilen yazı ile Çanakkale'de bir Fransız tayyaresini düşürmeye muvaffak olan Tayyareci Buddecke Efendi'ye bir kıta Muharebe Gümüş Liyakat Madalyası verilmesinin uygun görüldüğü belirtilmiştir.³⁸ 16 Ocak 1916'da da Başkomutan Vekili Enver Paşa'nın kararı sonucu hazırlanan belgeyle, Çanakkale'de harp tayyaresi düşürmeye muvaffak olan Tayyareci Buddecke Efendiye Muharebe Altın Liyakat Madalyası taltif olunduğu ifade edilmiştir.³⁹

3 Şubat 1916'da Osmanlı havacılığının başında bulunan Umur-u Havaiye Müfettişi Erich von Serno, Osmanlı Donanma Cemiyeti'ne gönderdiği bir yazı ile Batı Cephesi'nde üç uçak düşürdükten sonra, Çanakkale'ye gelen ve

³⁵ Davud Kapucu, *Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Harbi'nde Hava Harp Gücü (1914-1918)*, Çanakkale: Paradigma Akademi Yayınları, 2022, 178.

³⁶ Deniz Kurt, Erdal Korkmaz, *Kuruluşundan Günümüze Türk Hava Kuvvetleri (Harekât ve Teşkilatlanma Tarihi)*, Cilt: I, Ankara: Hava Basımevi, 2020, 233.

³⁷ Kurter, *Türk Hava Kuvvetleri Tarihi*, Cilt: II, 228; Buddecke, *Çanakkale Üzerinde Bir Şahin*, 80-84.

³⁸ Konuya ilişkin arşiv belgesinde Buddecke'nin rütbesinin Üsteğmen olarak verildiği görülmektedir. Bu hususun sehven söz konusu olduğu değerlendirilmektedir. Ayrıntılı bilgi için bakınız: CDAB, BOA. İ.TAL. 507.46.

³⁹ CDAB, BOA. İ.TAL. 507.54.

burada da dört uçak düşürmeyi başaran Yüzbaşı Buddecke'ye uygun bir para ödülü veya bir armağan verilmesini önermiştir. Serno'nun böyle bir öneride bulunmasında Donanma Cemiyeti'nin, Türk göklerinde tayyare düşüren ilk Türk pilotları olan Pilot Üsteğmen Ali Rıza ile Rasit Teğmen İbrahim Orhan'a para ödülü vermesi etkili olmuştur.⁴⁰

Alman Pilot Buddecke, 30 Mart 1916 tarihinde Seddülbahir üzerinde iki İngiliz uçağı ile hava muharebesine tutuşmuştur. Bu uçaklardan birisi, Yüzbaşı Buddecke tarafından vurularak düşürülmüş ve uçak yanmıştır.⁴¹ 1916 yılı Nisan ayında Galata'daki 1'inci Tayyare Bölüğü yanında Fokker av uçaklarından oluşan Çanakkale şehri civarında 6'ncı Tayyare Bölüğü kurulmuştur. Bölük komutanlığına da Alman Pilot Yüzbaşı Hans Joachim Buddecke getirilmiştir.⁴² Yüzbaşı Buddecke, 6'ncı Tayyare Bölük Komutanı olduktan sonra 6 Nisan 1916 tarihinde, kullandığı Fokker av tayyaresi ile Kumdere üzerinde bir İngiliz uçağı ile karşılaşmış ve onunla hava muharebesine tutuşmuştur. Bu hava muharebesi sırasında İngiliz uçağı yanmaya başlamış ve ardından denize düşmüştür.⁴³

12 Nisan 1916'da Buddecke'ye, Almanya'da düşürdüğü üç uçaktan başka Türkiye'de düşürdüğü beş tayyare olmak üzere toplam sekiz tayyareden dolayı Almanların en yüksek nişanı olan Pour Le Merite (Mavi Max) verilmiştir. Yüzbaşı Buddecke, 1916 Eylül ayından aynı yılın Aralık ayına kadar tekrar Avrupa Cephelerinde görevlendirilmiştir. Bu görevlendirmenin sebebi, İngilizlerin 1 Temmuz 1916'da Almanlara karşı iki milyon askerle başlatmış olduğu taarruz olmuştur. Bu kapsamda Buddecke, 1916 sonbaharında Batı Cephesi'ne dönmüş 4 numaralı avcı filosu komutanı olarak Alman hava gücüne katkılar sağlamıştır.

1917 Ocak ayında Osmanlı İmparatorluğu'na geri dönerek, bir yıl boyunca Çanakkale Boğazı'nda görev yapan kuvvetlerin havadan keşif ve gözcülüğünü yapmıştır. Türk havacılar tarafından "*Şahin*" lakabı ile anılmıştır.⁴⁴ 15 Mart 1917 tarihinde Buddecke, Alman pilotlar Meinecke ve Croneiss ile bir devriye uçuşuna çıkmıştır. Bu uçuş sırasında Alman pilotlar; Halberstad Hk1, Hk4 ve Fokker F-9 tayyareleri ile İtilaf tayyarelerine karşı muharebe ederek onları uzaklaştırmıştır. Bu olay sonrasında İtilaf tayyareleri, gündüz uçmayı bırakıp, geceleri etkinlik göstermeye başlamıştır. Bu durum İtilaf Devletlerinin gündüz uçuşlarına ara vermesine sebep olmuştur.⁴⁵

Buddecke, 1917 yılı Mayıs ayında İzmir Üzerinde iki İngiliz uçağı düşürmüştür. Konuya ilişkin olarak İzmir'den Umur-u Havaiye Müfettişliğine gönderilen resmi yazıda, 30 Mayıs 1917'de Yüzbaşı Buddecke'nin saat on ikide çift satırlı düşman Farman tayyaresi ile bir düşman avcı tayyaresini düşürdüğü bildirilmiştir. Aynı yazının devamında, çift satırlı Farman tayyaresinin Buca'da yandığı; düşman avcı tayyaresinin ise kanadının kırılması sonucu düştüğü ifade edilmiştir. Aynı yazıda, bu hava muharebesinin İzmir halkı tarafından şehirden dahi müşahade edildiği belirtilmiştir.⁴⁶ Konuya ilişkin olarak İzmir'den Umur-u Havaiye Müfettişliğine gönderilen bir diğer yazıda, düşen Farman sistemindeki tayyarenin yandığı, içinde bulunan havacıların canlı olarak ele geçirildiği belirtilmiştir. Farman tayyaresindeki havacılarından birinin pilot teğmen, diğerinin ise rasit olduğu ifade edilmiştir. Diğer uçağın Nieuport model olduğu, bu uçağın parça parça hale geldiği, içinde bulunanların dahi parçalandığı bildirilmiştir. Yazının devamında uçaktaki havacılarından pilot ve rasidin teğmen rütbesinde olduğu vurgulanmıştır.⁴⁷ Farman tayyaresinin uçucuları Teğmen Alfred Bertham Fraechman ile Johns'un yapılan sorgusunda, Midilli'de 15 tayyarenin bulunduğu, adada İngiliz tayyare topçularının görev yaptığı, Anadolu'dan firar eden ne kadar Rum varsa hepsinin askere yazılmış oldukları öğrenilmiştir.⁴⁸ Bu başarısından dolayı Buddecke'ye, İzmir halkı tarafından bir altın plaket verilerek teşekkür edilmiştir.⁴⁹

Buddecke, İzmir üzerinde yaptığı hava muharebesini anılarında; "Bir telgraf üzerine Çanakkale'den İzmir'e geldim ve kenti bombalamak için gelen üç uçak ile hava muharebesine giriştim. Savaş hiç istemediğim bir biçimde kent üzerinde gerçekleşti. Düşman uçaklarından biri bana doğru gelmeye başladı. Arkadaşımıyım gibi

⁴⁰ Kurter, *Türk Hava Kuvvetleri Tarihi*, Cilt: II, 242.

⁴¹ Yavuz Kansu, Sermet Şensöz, Yılmaz Öztuna, *Havacılık Tarihinde Türkler*, Cilt: I, Ankara: Hava Basımevi, 2006, 242.

⁴² Kurter, *Türk Hava Kuvvetleri Tarihi*, Cilt: II, 278.

⁴³ Kansu vd., *Havacılık Tarihinde Türkler*, Cilt: I, 242.

⁴⁴ Pour le Merite, 1740 yılından itibaren Prusya Kralı Büyük Friedrich tarafından verilmeye başlanan Almanların en kıymetli nişanıdır. Bir pilotun bu madalyayı alıp "As" olarak nitelendirilmesi için sekiz düşman uçağı düşürmesi gerekmektedir. Savaş sırasında bu madalya Buddecke ile birlikte 81 pilota verilmiştir. Buddecke, *Çanakkale Üzerinde Bir Şahin*, 88, 128.

⁴⁵ Kansu vd., *Havacılık Tarihinde Türkler*, Cilt: I, 307-308.

⁴⁶ ATASE Arşivi, BDH, K: 1424, D: 163, F: 7.

⁴⁷ ATASE Arşivi, BDH, K: 1424, D: 163, F: 7-2.

⁴⁸ *Vaka-yı Terakkiyat-ı Havaiye Dergisi*, Sayı: 1, (1 Mayıs 1917), 3.

⁴⁹ Buddecke, *Çanakkale Üzerinde Bir Şahin*, 115-128.

son derece barışçıl bir biçimde bana doğru sokuldu. Ancak düşman uçağı yanlışını çok geç anladı. Hemen onu yakaladım ve ateş ettim. Düşman pervanesi duruncaya kadar, hızlı ve yavaş uçuş ve dönüşlerle kendisini savundu. Arkamda makineli tüfek takırtısı. Dönüş. Yukarıdan bir Nieuport. Aşağıdan ona, yukarıya doğru yükseldim. Saldırımı keserek ilerlemek istedi. Onun yönüne döndüm.

Gözümü, orada yaşam için atış yapılan çizgiye diktim. Yavaşça, dümendeki küçük panele dokundum. Silahım ateşlendi. Rakibimin sağ kanadı koptu ve düşmeye başladı. Üzerimde olan ve görmemiş olduğum bir üçüncü uçak, eve dönüş yolunu tuttu.” diyerek anlatmıştır.⁵⁰

Yüzbaşı Buddecke, 1918 yılı başında tekrar Avrupa Cephelelerinde görevlendirilmiştir. Onun geri çağrılmasında Hollandalı bir uçak mühendisi olan Anthony Fokker tarafından geliştirilen, pervane ile eşgüdümlü olarak ateş edebilen makineli tüfekli uçakların geliştirilmesi etkili olmuştur. Bu kapsamda Almanlar tarafından Batı Cephesi’nde kullanılmak üzere yedi hava birliği kurulmuştur. Buddecke de bu yeni düzenleme kapsamında Gelibolu’dan çağrılıp, avcı birliği “*Jasta 30*”da görevlendirilmiştir. Buddecke Almanya’ya döndükten sonra, kolundaki sakatlıktan dolayı zor bir süreç geçiren arkadaşı Rudolf Berthold’un komutan vekili olmuştur.

10 Mart 1918 tarihinde Buddecke, “*Jasta 18*”in yedi uçaktan oluşan birliği ile 18 uçaktan oluşan bir İngiliz filosuna karşı Lille yakınlarında hava muharebesine girmiştir. Bu hava muharebesi esnasında hava birliğinin komutanı olan Berthold, İngiliz uçakları tarafından kuşatılmıştır. Bunun üzerine Buddecke, arkadaşının yardımına koşmuş ve Berthold’u İngiliz uçaklarından kurtarmaya çalışmıştır. Bu kapsamda kendisi dikkati üzerine çekip, liderini ve arkadaşını korumayı öngörmüştür. Ancak, hava muharebesi sırasında Buddecke, kalbinden vurularak uçağıyla yere çakılıp, hayatını kaybetmiştir. Cenazesi, 22 Mart 1918’de Berlin’de Invalidenfriedhof’ta toprağa verilmiştir. Buddecke, yaşamı boyunca 13 resmi hava zaferi kazanarak ön plana çıkmıştır.⁵¹

Sonuç

Osmanlı Devleti ve Almanya’nın 1914 yılında yaptığı işbirliği, Birinci Dünya Harbi’ne aynı grupta girmelerine zemin hazırlamıştır. İki ülke aralarında yaptıkları işbirliği ile kaderlerini birbirinin başarısında görmüştür. Osmanlı Devleti harbe ittifak grubunda girerken, havacılık alanındaki eksikliğini müttefikleri Almanya’dan aldığı destekle gidermeye çalışmıştır. Çünkü Osmanlı Devleti hem uçak hem de uçucu personel yönüyle oldukça zayıftır. Savaşa 6 tayyare ve 6 pilotla giren Osmanlı Devleti, bu eksikliğini Almanya’dan 415 tayyare ve 390 pilot alarak gidermeye çalışmıştır.

Havacılık alanında Osmanlı ve Almanya arasında yapılan işbirliği birçok Alman pilot ve teknisyenin Türk Cephelelerinde görevlendirilmesine zemin hazırlamıştır. Bu kapsamda Almanya’da düşürdüğü uçaklarla ünlenen Alman pilot Hans Joachim Buddecke de Osmanlı ülkesinde görevlendirilmiştir. Yüzbaşı Buddecke, Osmanlı Ülkesine geldikten sonra Çanakkale Cephesi’ne atanmıştır. Kendisi buradaki harp tayyare bölüğünde yaptığı başarılı uçuşlarla ön plana çıkmıştır. Yüzbaşı Buddecke, askerlik hayatı boyunca 13 resmi hava zaferi kazanmıştır. Başarıları, hem Almanya hem de Osmanlı Devleti’nin en büyük madalyaları ile taltif edilmesine etki etmiştir. Madalyalardan birini bizzat Osmanlı Başkumandan Vekili Enver Paşa’nın elinden almıştır. Böylece Türk Hava Sahası’nın korunmasında önemli bir görev üstlenmiştir.

Buddecke’nin kariyeri ve başarıları, O’nun Alman ve Osmanlı havacılık tarihine adını altın harflerle yazdırmasına etki etmiştir. Osmanlı ve Almanya’nın kader birliğinin bir sonucu olarak Çanakkale Cephesi’nde görev yapan Buddecke, İtilaf uçaklarına karşı kazandığı zaferlerle adını iki ülkenin tarihine kazımıştır. Buddecke, Osmanlı ülkesine geldiği andan itibaren İtilaf uçaklarına karşı gösterdiği üstünlük ve hava hâkimiyetinin sağlanmasındaki maharet ile Türkler arasında saygı ile anılmıştır. Bu yüzden Türkler tarafından kendisine “*Şahin*” lakabı verilmiştir. Alman Pilot gösterdiği başarılarla Birinci Dünya Harbi’nin en iyi pilotlarından biri olarak ön plana çıkmış, bu sebeple Almanya ile Osmanlı makamlarının taltiflerine mazhar olmuştur. Almanya’nın “*As*” adı verilen en liyakatlı pilotlarından biri olan Yüzbaşı Buddecke, 1918 yılında Batı Cephesi’nde yaptığı bir hava muharebesi sırasında hayatını kaybetmiştir. Kendisi talihsiz bir hava muharebesi sonucu hayatını kaybetmesine karşın, dünya ve Türk havacılık tarihindeki yerini almıştır.

⁵⁰ Buddecke, *Çanakkale Üzerinde Bir Şahin*, 115-128.

⁵¹ Buddecke, *Çanakkale Üzerinde Bir Şahin*, s.xviii-xxi, 129.

Finansal Destek ve Teşekkür/Grant Support and Acknowledgement	Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir. / The author declared that this study has received no financial support.
Çıkar Çatışması/Conflict of Interest	Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir. / The author has no conflict of interest to declare.

KAYNAKÇA

Arşivler

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı (CDAB)

Millî Savunma Bakanlığı Arşiv ve Askeri Tarih Daire Başkanlığı (Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Daire Başkanlığı-ATASE) Arşivi

Telif Eserler

Ateş, Toktamış, *Siyasal Tarih*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2007.

Bayramol, Eray, "Rus Diplomatik Belgelerine Göre Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin İttifak Devletlerine Bakışı, *Türkbilig*, Sayı: 38, (2019), 99-105.

Biçici, Mehmet, "Hatıratlarla Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşına Girişi", *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, Cilt: 13, Sayı: 3, (2014), 693-722.

Buddecke, Hans Joachim, *Çanakkale Üzerinde Bir Şahin*, Çeviren ve Hazırlayan: Bülent Erdemoğlu, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2009.

Çakı, Caner, "Birinci Dünya Savaşındaki İtalyan Propaganda Afislerinde Almanlara Yönelik Nefret Söylemi", *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi-İAÜD*, Cilt: 11, Sayı: 1, Ocak 2019, 21-38.

Efe, İsmail, "1914 Yılı Başından Birinci Dünya Savaşı'na Orduyu Modernleştirme Çabaları ve Türk-Alman İttifakı", *Kırkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 2, (2015), 123-136.

Flanagan, Brian P., "The History of the Ottoman Air Force in the Great War, Part: 4: The Last Days of the Ottoman Air Force-1918", *Cross&Cockade Journal*, Vol: 11, No: 4, (1970), 346-369.

Göymen, İhsan, *Birinci Dünya Harbi'nde Türk Hava Harekâtı*, Cilt: 9, Ankara: Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı, 1969.

Güçyetmez, Ferdi, Tayfur, Çelik, Abdülbaki, "Almanya'nın 19. Yüzyılda Yükselişinin Saldırgan Realizm Çerçevesinde İncelenmesi", *İstanbul Kent Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, Cilt: 1, Sayı: 2, (2020), 1-28.

Günaydın, Meryem, "Arşidük Fransuva Ferdinand Suikastı, 28 Haziran 1914", *Gazi Akademik Bakış Dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 15, (Kış 2014), 1-38.

Holzhausen, Rudolf, *Birinci Dünya Harbi'nde Almanya'nın Türkiye'ye Sağladığı Hava Desteği ve Çanakkale Havacıları*, Çeviren: Fahri Çeliker, Ankara: Genelkurmay Basımevi, 1982.

Hücüptan, Ertuğrul Şeref, "Birinci Dünya Savaşı'nda Kaynak ve Belgelerle Paşa Teşkilatı", *History Studies*, Cilt: 15, Sayı: 1, (2023), 177-204.

Kansu, Yavuz, Şensöz, Sermet, Öztuna, Yılmaz, *Havacılık Tarihinde Türkler*, Cilt: I, Ankara: Hava Basımevi, 2006.

Kapucu, Davud, "Birinci Dünya Savaşı Osmanlı Ordusunda Hava Gücü", *M5 Ulusal Güvenlik, Savunma ve Strateji Dergisi*, Yıl: 44, Sayı: 337, (Ağustos 2019), 72-79.

Kapucu, Davud, *Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Harbi'nde Hava Harp Gücü (1914-1918)*, Çanakkale: Paradigma Akademi Yayınları, 2022.

Karadoğan, Umut Cafer, "Birinci Dünya Savaşı ve Millî Mücadele Döneminde Türk Deniz Havacılığı Faaliyetleri", *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Cilt: 34, Sayı: 2, (2018), 127-180.

Karaman, Mehmet Ali, "I. Dünya Savaşı Başlarken Osmanlı Basınında Taraf Olma Algısının İyi-Kötü Yakınlığı Üzerinden Okunması", *Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 21, (2020), 103-114.

Kaşıyuğun, Ali, "Osmanlı Devleti'nin 1. Dünya Savaşı'na Girmeden Önceki İttifak Arayışları", *History Studies*, Cilt: 1, Sayı: 1, (2009), 318-341.

Keyüsk, Mazlum, *Türk Hava Kuvvetleri Tarihi (1912-1914)*, Eskişehir: Hava Basımevi, 1951.

Kış, Salih, "Birinci Dünya Savaşı'nın Seyrini Değiştiren Goeben ve Breslau Gerçeği", *Çanakkale Araştırmaları Türk Yılığ*, Cilt: 15, Sayı: 22, (2017), 63-86.

Korkmaz, Erdal, Kurt, Deniz, "Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Ordusu'nda Görev Yapan Alman Pilot Erich Serno'nun Çanakkale Muharebelerindeki Rolü", *105. Yılında Çanakkale Muharebelerine Bakış*, Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını, 2020, 102-128.

Kuran, Ercüment, "Birinci Dünya Savaşı", *İslam Ansiklopedisi*, VI, İstanbul: Türk Diyanet Vakfı Yayınları, 1992, 196-200.

Kurt, Deniz, Korkmaz, Erdal, *Kuruluşundan Günümüze Türk Hava Kuvvetleri (Harekât ve Teşkilatlanma Tarihi)*, Cilt: I, Ankara: Hava Basımevi, 2020.

Kurter, Ajun, *Türk Hava Kuvvetleri Tarihi*, Cilt: I, Ankara: Hava Basımevi, 2009.

Kurter, Ajun, *Türk Hava Kuvvetleri Tarihi*, Cilt: II, Hava Kuvvetleri Komutanlığı, Ankara: Hava Basımevi, 2009.

Müezzinoğlu, Ersin, "Savaş Kabinelerinin Sorgulanmalarına Göre Osmanlı Devletinin Birinci Dünya Savaşı'na Girişi", *History Studies*, Cilt: 7, Sayı: 1, (2015), 121-138.

Özgüldür, Yavuz, "İttifaktan Savaşa: 2 Ağustos 1914 Tarihli Osmanlı-Alman İttifak Anlaşması ve Yansımaları", *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Cilt: 76, Sayı: 2, (2021), 475-492.

Renouvin, Pierre, *Birinci Dünya Savaşı ve Türkiye 1914-1918*, Çev.: Ö. Uğurlu, İstanbul: Örgün Yayınevi, 2004.

Sander, Oral, *Siyasi Tarih (İlkçağdan 1998'e)*, 4. Baskı, Ankara: İmge Kitabevi, 1995.

Sarp, İrfan, *Türk Hava Kuvvetleri Doğuş Yılları*, Ankara: Hava Basımevi, 1986.

Yıldız, Gültekin, *Dünya Savaşı Tarihi Osmanlı Askeri Tarihi Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri 1792-1918*, İstanbul: Timaş Yayınları, 2013.

Yılmaz, Veli, *Birinci Dünya Harbi'nde Türk Alman İttifakı ve Askeri Yardımlar*, İstanbul: Cem Ofset Matbaası, 1993.

Sürelî Yayınlar

Vaka-yı Terakkیات-ı Havaiye Dergisi

EKLER

Ek-1

Hans Joachim Buddecke.⁵²

⁵² Kurter, *Türk Hava Kuvvetleri Tarihi*, Cilt: II, 279.

Ek-2

میسک امضای	عثمانی اردوی ہمایون باش قوماندانلی وکالتی	سنگ نومروس
تاریخ تیزی	شعبه	نومروس
میضه قونیلان نومروس		کامضای
مقابله چنگ امضای		ویدی
مقابله تاریخی		سنگ نومروس

A	13
D	282
F	19-1

چهاره جہ پرز باش بردہ کلمہ افسدینک اے کاربرہ کلمہ
تایکویہ سہم بردہ دوسرہ دینا بیخی چہارہ نہک چکاخانی
اولا قرحہ برانت اعطانی ساعدہ
بہرہ کلمہ دیکہ
صیہ ناطری

نہ کلمہ
چہارہ

ادارہ صیہ
نہ کلمہ

Başkomutan Vekili ve Harbiye Nazırı Enver Paşa'nın Yüzbaşı Buddecke'nin Seddülbahir'de Düşürdüğü Beşinci Tayyare İçin Kendisine Kırk Lira Verilmesine Yönelik Emri.⁵³

⁵³ ATASE Arşivi, BDH, K: 1389, D: 2, F: 19-1.

Ek-3

میضک امضاسی	عثمانی اردوی ہمایونی باش قوماندانگی وکالتی	اوراق اوپتسنک نومروسی
تاریخ تبیضی		شعبه نك نومروسی
میضه قونیلان نومرو	شعبه ۱۲	ترکیبک امضاسی
مقابلہ جینک امضاسی		تاریخ تبیضی
مقابلہ تاریخی		قلم اوپتسنک نومروسی

ازیردن ایدر ایدر فصله سردور ۲۹.۰۰ لوزوا
 و ۲۰/۲/۱۷ تاریخ تفرافنا نیک برجم سردور
 یوزباشی بدور لکه افق زواله ساعت ارن ایس
 حقیقہ صمد فایان صبارہ سی برجم آوجی صبارہ سی صقراط
 آوجی صبارہ سی ای قناری قیلدیفن قنطرا ایس
 بو محاسب ایدر ایدر سردور رضی ماکه ایدر
 قورم سردور ۱۱۰
 ایضا: وکالت: آنکوسی

Yüzbaşı Buddecke'nin 30 Mayıs 1917'de İzmir Üzerinde İki Düşman Tayyaresi Düşürdüğüne Dair Arşiv Belgesi.⁵⁴

⁵⁴ ATASE Arşivi, BDH, K: 1424, D: 163, F: 7.

